

Samhällsutveckling
Maria Kumpula
Tfn: 063146626
E-post: maria.kumpula@regionjh.se

2023-03-08

RUN/14/2023

Uppföljningsrapport Regional utvecklingsstrategi (RUS) och Smart specialisering (S3)

Alla regioner i Sverige har en regional utvecklingsstrategi. Det är ett uppdrag som styrs genom den statliga förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Region Jämtland Härjedalen har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i Jämtlands län. Arbetet innebär bland annat att utarbeta en regional utvecklingsstrategi och samordna genomförandet av denna. Det innebär också att löpande följa utvecklingen i länet och de funktionella analysregionerna i länet i förhållande till regionala och nationella mål. Att årligen följa upp, att låta utvärdera och att till regeringen redovisa resultatet av det regionala tillväxtarbetet ingår också i Region Jämtland Härjedalens uppdrag. En regional utvecklingsstrategi ska ses över en gång per mandatperiod.

Den 18 december 2018 beslutade regionala utvecklingsnämnden att påbörja en revidering av den regionala utvecklingsstrategin. Revideringsprocessen avslutades i och med att en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för Jämtland Härjedalen fastställdes av regionfullmäktige den 17 februari 2021. Program för Smart specialisering fastställdes av regionfullmäktige den 25 november 2020.

Det nya regionala ramverket

- Regionala utvecklingsstrategin Jämtlands län 2050 – En nytänkande och hållbar region att leva, verka och utvecklas i (RUN/515/2018)¹
- Mål och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken i Jämtland Härjedalen (RUN/516/2020)²
- Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021-2027 (RUN/430/2018)³

Regionala utvecklingsstrategin (RUS) "Jämtlands län 2050 – En nytänkande och hållbar region att leva, verka och utvecklas i" är en gemensam målbild för länets utveckling och vart vi vill vara år 2050. Målbilden innehåller omställning och transformation där drivkrafterna är hållbarhet från alla tre aspekter, territoriellt perspektiv, social sammanhållning och digitalisering. Kopplat till denna målbild togs det även beslut om ett långsiktigt mål och tre prioriteringar för det regionala utvecklingspolitiska uppdraget.

¹ [Regionala utvecklingsstrategin Jämtlands län 2050 – En nytänkande och hållbar region att leva, verka och utvecklas i \(regionjh.se\)](#)

² [Mål och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken i Jämtland Härjedalen \(regionjh.se\)](#)

³ [Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021-2027 \(regionjh.se\)](#)

Det långsiktiga målet

Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av länet.

De tre långsiktiga prioriteringarna

- Förutsättningar för utvecklingskraft i hela länet

Insatser ska nå hela territoriet och ta hänsyn till inomregionala skillnader. Vi följer upp vilka effekter insatserna ger i olika delar av länet.

- Hållbar utveckling genom att synliggöra och adressera målkonflikter i utvecklingsarbetet

Prioriteringen ska gå mot en strukturomvandling av näringslivet. För att vara konkurrenskraftiga behöver näringslivet genomgå en industriell omvandling med ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i fokus. De tre hållbarhetsdimensionerna är integrerade och ömsesidigt beroende av varandra och även samiska förutsättningar och behov inkluderas.

- Utveckling av styrkeområdena som pekas ut i program för Smart specialisering

Utifrån sex-stepsprocessen som är kopplad till Smart specialisering kommer Region Jämtland Härjedalen tillsammans med länets aktörer att ta fram en färdplan med vision, och prioriteringar för respektive styrkeområde:

- Digitala lösningar
- Jord, skog och vatten
- Upplevelser
- Hållbar energi.

Prioriteringarna utvecklas löpande tillsammans med länets aktörer i den lärprocess som är en del av sex-stepsprocessen.

Program för Smart specialisering

Inom EU har begreppet strategi för smart specialisering (S3) vuxit fram och god styrning av den regionala S3 är idag ett krav för att ta del av europeiska struktur- och investeringsfonder som finns för att främja företagande och innovation. Smart specialisering är ett verktyg för det regionala tillväxtarbetet och handlar om att kraftsamla för stärkt konkurrenskraft och innovation inom områden med utvecklingspotential. Program för smart specialisering i Jämtlands Härjedalen 2021–2027 slår fast länets prioriterade styrkeområden: Jord, skog och vatten, Hållbar energi, Upplevelser och Digitala lösningar. Här adresseras på ett övergripande plan de uppfyllnadskriterier EU-kommissionen slagit fast för kravet på god styrning av den regionala S3 och presenterar den process som kommer att användas för att bedriva tillväxtarbetet i Jämtlands län. Programmet ligger till grund för den Europeiska regionala utvecklingsfonden i Mellersta Norrland programperioden 2021–2027.

Programmet är en del av det styrdokument som sätter mål och prioriteringar för tillväxtarbetet i Jämtland Härjedalen och som enligt förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete ska ses över minst en gång mellan varje val till region- och kommunfullmäktige. Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021–2027 kompletteras av handlingsplaner för respektive styrkeområde

Uppföljning Regionala utvecklingsstrategin

Regionala utvecklingsstrategins uppföljning av mål från rapporteringen 2022:

- **Ramverket för uppföljning och utvärdering** har utvecklats under året genom aktiviteter i projektet Vagar till hållbar utveckling och den del som handlar om kunskapsbaserad politikutveckling. Inom detta har det bland annat tagits fram en modell för uppföljning och lärande av RUS, dvs hur följer vi upp RUS och de insatser som görs på område Hållbar tillväxt och säkerställer vägen mot 2050. Modellen ska testas under 2023 och vidareutvecklas i samband med att delmål och prioriteringar växer fram i arbetet med en färdplan mot 2050.
- **Erbjudande om möten med alla kommuner kring RUS färdplan (samtidigt med S3 handlingsplan)** gick ut men genomfördes endast i Åre kommun eftersom övriga kommuner valde att avvakta till efter valet 2022. Detta är något som ta vidare i S3-processen 2023, då kommunerna vittnat om att behovet av det är större än gentemot RUS. Däremot behöver det även genomföras en genomgång av RUS vid varje tillfälle för att repetera målbilden och även ge nya förtroendevalda samt tjänstepersoner kännedom om RUS och dess processer.
- **Dialoger med aktörer kring uppbyggnad av färdplan**, för att bygga en första färdplan mot 2050 under 2022. Detta påbörjades under året genom enskilda möten med kommuner och Länsstyrelsen gällande att vara processtöd i kopplingen mellan deras olika styrdokument och RUS. Det har även skett revidering av styrdokument inom våra uppdrag, där mål och prioriteringar reviderats för att bli en del av vägen mot RUS och 2050. Exempelvis Regionala Serviceprogrammet.

Gemensamma delmål och prioriteringar på vägen mot RUS och 2050 (Backcasting) har inte genomförts, detta med anledning av att mycket av resurserna prioriterades på processerna kring Smart specialisering. En annan anledning var att en översyn av Länspartnerskapet skulle genomföras och istället för att börja bygga ett parallellt forum med länets aktörer kring uppbyggnad av delmål och prioriteringar kopplade till målbilden i RUS, så inväntades resultat av denna översyn. Slutsatsen i slutet på 2022 blev att Länspartnerskapet blir ett forum för detta syfte.

Regionala utvecklingsstrategin, övriga insatser som gjorts under 2022:

Eftersom målbilden i Regionala utvecklingsstrategin även är länets målbild för hållbar utveckling, så är projektet "Vagar till hållbar utveckling" och dess insatser en del av processen kring Regionala utvecklingsstrategin. Detta projekt har under 2022 bidragit till RUS 2050 och det regionalpolitiska målet samt de fyra prioriteringarna genom att arbeta med fyra insatsområden:

1. **Kunskapsbaserad politikutveckling**, där har det förutom ramverket för uppföljning och utvärdering, även handlat om framtagandet av den samiska utvecklingsstrategin med åtta samiska visioner för regional utveckling, samt tagit fram en rapport över megatrender och hur dessa påverkar regionalt.

2. **Målkonflikter.** Här har vi arbetat med att ta fram en modell för hur vi kan arbeta med att synliggöra, men också hantera målkonflikter inom det regionala utvecklingsuppdraget.

Det har också inom detta arbete besökt Trondheim och utarbetat förslag till Fellesrådet om behov av samverkan och lärande med Trondheim och deras långtgående arbete med Agenda 2030

3. **Hållbarhetsäkring Finansiering och stöd** Inom detta område har vi tagit fram en hållbarhetshandbok till 1:1-handläggarna för att skapa ännu mer hållbarhetssäkra bedömningar av projektansökningar och ansökningar om företagsstöd. Vi har även gjort en vägledning till sökande som ska underlätta ansökningsförfarandet och tydligt kopplat vägledningen mot Agenda 2030.
4. **Övergripande omställning.** Här har det under året främst jobbat med att vässa vår kommunikation – hur kan vi på ett snyggt och proffsigt sätt visa och synliggöra hur vi arbetar med RUS och hållbar utveckling

RUS och insatser 2023

- 12 § i förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete anger följande:
*”Den regionala utvecklingsstrategin ska uppdateras löpande.
Strategin ska **ses över** åtminstone en gång mellan varje val till region- och kommunfullmäktige.”*

Tillsammans med länets aktörer ska RUS ses över under 2023. Detta bör först föregås av en övergripande bedömning på hur stort det arbetet ska vara. Främst utifrån att flera av länets aktörer lagt ner väldigt mycket tid samt även finansiella resurser mellan 2019–2021 på att forma ett nytt slags styrdokument samt bygga innehåll i den nu gällande målbilden i RUS. Utifrån den bedömningen kommer en processplan för översynen att byggas upp och genomföras. Översynen ska resultera i ett ställningstagande kring om strategin, eller övriga dokument som ingår i det regionala ramverket, är i behov av revidering.

- Tillsammans med länets aktörer utveckla Länspartnerskapet till att bli ett sammanhållande forum kring genomförandet av RUS, som i sin tur möjliggör för en bra sammanhållen process kring färdplan mot 2050, delmål och prioriteringar kopplade till RUS.
- Avsluta projektet Vägar till hållbar utveckling och tillvarata kunskaperna från det projektet samt implementera kunskaperna i arbetsprocesserna.
- Fortsätta att utveckla ramverket för uppföljning och utvärdering i samband med att färdplanen för RUS formar sig.
- Omvärldsbevakning kring policyutveckling, främst europeisk, så att länet kan vara proaktiva och relevanta i arbetet med att forma framtidens relevanta och effektiva styrdokument samt till dem kopplade arbetsprocesser.

Uppföljning Smart specialisering

Under året 2022 har:

- Det tillkommit ett par nya processledare som ersatt tidigare anställda, för området Upplevelser samt Digitala lösningar.
- Processledarna jobbat fram ett internt arbetssätt för ökad stringens, tydlighet och transparens.
- Det hållits fyra så kallade PRI-O möten under hösten 2022, där processledarna som går en kurs om Smart Specialisering på Karlstads Universitet har bjudit in till öppna träffar för kunskapsöverföring och diskussion.
- Flera aktörsmöten för respektive styrkeområden hållits.
- Processledarna tagit fram en arbetsordning för 2023 och planerat in 2023 års öppna aktörsträffar.
- Dialoger hållits med aktörer om inkomna projektansökningar som har koppling till de olika styrkeområdena.
- Arbetet med handlingsplanerna, som nu kallas färdplaner, tillfälligt pausats efter att omtag behövts göras utifrån inkommen feedback.

Övergripande insatser för smart specialisering under 2023

- Struktur och innehåll för färdplaner ska tas fram och samskapas med länets aktörer.
- Vidare arbete utifrån Smart Specialiserings sexstegsprocess med inplanerade aktörsmöten för respektive styrkeområde samt öppna träffar för alla aktörer.
- Underlag ska tas fram för att på ett begripligt och inkluderande sätt förklara och resonera kring konceptet smart specialisering samt på vilka sätt olika aktörer berörs.
- En kommunikationsplan ska tas fram och en uppdatering av externa webbansidor om Smart Specialisering pågår.
- En dialog om utbyte och samarbete med norska sidan har initierats, ambitionen är att detta ska vidareutvecklas under året.
- Öppna aktörsträffar för samtliga aktörer, oavsett styrkeområde, planeras in och hålls. Den senaste var 10 februari och den närmast framåt i tid är den 15 september.

Utöver detta hålls aktörsträffar för respektive styrkeområde, både öppna för alla aktörer och med enskilda. Dialoger om projekt och utlysningar pågår. Respektive processledare arbetar kontinuerligt med utvecklingen av tilldelat styrkeområde tillsammans med engagerade aktörer.